

a) Criteris lingüístics per a la senyalització de noms de vies urbanes

1. Els genèrics

- Els genèrics dels noms de vies urbanes (carrer, plaça, passeig, passatge, avinguda...) són noms comuns i, per tant, s'escriuen sempre amb minúscula inicial llevat que vagin en posició inicial o després de punt. Quan s'hagin d'escriure en plaques, cal que es consideri que es tracta d'una posició inicial i, per tant, s'escriuran amb majúscula inicial. Només s'abreugen els genèrics quan per motius d'espai sigui estrictament necessari. En aquest cas, se seguiran les indicacions de l'apartat c d'aquest annex (Criteris generals sobre la formació d'abreviatures).

Exemples:

Carrer de la Mainada

(però, Abans vivia al carrer de la Mainada)

Avinguda de Rhode

(però, La botiga és a l'avinguda de Rhode)

Passeig Marítim

(però, Sempre passa pel passeig Marítim)

C/ de Vicens Vives

(però, Viu al c/ de Vicens Vives)

Ctra. de les Arenes

(però, S'han trobat a la ctra. de les Arenes)

Pl. de Frederic Rahola

(però, El concert s'ha fet a la pl. de Frederic Rahola)

- Si abreugem el genèric, es pot ometre la preposició i l'article per reduir l'espai, encara que no és recomanable.

Exemples:

C/ Mainada

Ctra. Arenes

- Molt sovint la part específica va precedida d'un altre genèric, amb la qual cosa deixa de ser-ho i s'escriu en majúscula. Aquests mots genèrics són, per exemple: cala, punta, puig, mas...

Exemples:

Carrer de la Cala Bona

Carrer de la Punta del Mig

Carrer del Puig Rom

Avinguda del Mas Mates

2. La preposició de

- La preposició *de* serveix per enllaçar la part genèrica amb la part específica del topònim. Per tant, no s'ha de suprimir en la retolació, encara que s'ometi en la parla col·loquial.

Exemples:

Carrer d'Andorra
Carrer de la Mimosa

- També és recomanable mantenir-la quan s'abreuja el genèric.

Exemples:

C. del Pou
C. de Lleida

- Quan la part específica és un adjectiu, un número o una lletra, el topònim no porta preposició. Els adjectius van amb majúscula inicial perquè actuen com a nom propi.

Exemples:

Passeig Marítim
Carrer Nou
Carrer Nou Més Alt

- Si en una placa de retolació el nom es divideix en dues línies, la preposició *de* (i també *d'*) i la conjunció *i* no poden quedar al final de la primera línia.

Exemples:

NO Avinguda de Tarragona	SÍ Avinguda de Tarragona
NO Carrer d' Amsterdam	SÍ Carrer d'Amsterdam
NO Ronda de Miquel Oliva i Prat	SÍ Ronda de Miquel Oliva i Prat

3. L'article

- Cal posar l'article en els casos de noms de persones introduïts pel seu càrrec, ofici, tractament, etc., o en el cas que aquests últims hi apareguin tots sols. Aquests noms comuns han d'anar amb majúscula perquè formen part del nom propi de la via urbana. L'article està sotmès a les normes generals de majúscules i minúscules, a les de contracció amb les preposicions i d'apostrofació.

Exemples:

Carrer de l'Arquitecte [Antoni]¹ Gaudí
Carrer del Doctor [Hermenegild]¹ Arruga
Carrer dels Almogàvers

- Hi ha alguna excepció, com en els casos següents, a causa de l'especificitat del càrrec, ofici o distinció:

Carrer de Mossèn Carles Feliu
Carrer de Mossèn Cinto Verdaguer

- No s'hi ha de posar l'article quan es tracta del nom de la persona sense el càrrec o ofici.

Exemples:

Carrer de Bernat Desclot
Carrer de Lluís Companys
Plaça de Pep Ventura

- L'article personal (en/na) segueix les mateixes normes generals de majúscules i minúscules.

Exemple:

Carrer d'en Mairó²

- Els articles dels topònims no catalans no adaptats s'escriuen amb majúscula.

Exemple:

Carrer d'El Escorial

- Cal mantenir l'article salat a l'àrea en què encara es considera viu, encara que estigui en recessió.

4. El nom propi

Els dos criteris generals pel que fa al nom propi de les vies urbanes són la distinció i l'economia. Distinció en el sentit que la informació que hi aparegui ha de permetre identificar sense ambigüitats a qui o a què fa referència el nom. Economia en el sentit que només hi han d'aparèixer els elements que són indispensables perquè la identificació sigui correcta.

Tot el que va darrere del genèric carrer/plaça/avinguda/rambla, etc. forma part del nom propi de la via urbana, per la qual cosa tots els elements que van al darrere han de començar amb majúscula inicial.

4.1. Antroponímia (noms propis de persona)

- Quan els carrers portin noms de personatges catalans cal posar els noms d'aquests en català.

Exemples:

Carrer de Joanot Martorell
Carrer de Mercè Rodoreda

- Caldrà adaptar la grafia dels cognoms a la norma actual quan es tracti de personatges anteriors a la creació del Registre Civil (1870).

Exemple:

Carrer d'Ausiàs Marc (*no March*)

- Si els personatges són posteriors a la data d'instauració del Registre Civil, es respectarà la grafia

utilitzada pel personatge esmentat encara que no vagi d'acord amb la normativa lingüística. En cas de dubte, cal triar la forma més propera a la normativa.

Exemple:

Carrer de Santiago Rusiñol

- En el cas de personatges històrics (medievals, grecollatins, bíblics, etc.) no catalans, però que tinguin un nom tradicional en català, s'ha de fer servir aquest últim en la retolació urbana. Farem el mateix amb els noms de reis, prínceps, papes, membres de les corts reials, i, en general, persones que representen una institució.

Exemples:

Carrer d'Aristòtil

Carrer de Pere III

Carrer de Sant Josep

- Si els personatges no tenen un nom tradicional en català, se n'ha de respectar l'original.

Exemples:

Carrer del [Doctor Santiago]¹ Ramon y Cajal

Carrer de [Diego]¹ Velázquez

Carrer de [Bartolomé]¹ Murillo

- Quan els personatges tenen noms en llengües que utilitzen altres alfabetes, cal emprar la forma transcrita, és a dir, adaptada fonèticament al nostre sistema alfabètic, ja que és la més adequada per a un ús públic.

Exemples:

Carrer d'Eurípides

Carrer de Pitàgores

- Pel que fa a la conjunció i entre cognoms, es respecta l'ús que en feia la persona, ja que hi ha qui la inclou entre els dos cognoms i qui no ho fa (totes dues pràctiques són habituals en català).

Exemple:

Carrer de Josep M. Folch i Torres

- La pràctica general desaconsella la imposició de noms de persones vives a les vies públiques.

4.2. Topònims (noms propis de lloc)

- Els topònims catalans han de seguir els criteris generals d'ús de la toponímia catalana (manteniment de l'article quan el topònim en porta, regularització ortogràfica en el cas de la microtoponímia, ús normatiu de les aglutinacions, etc.)
- La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, en l'acord del dia 8 d'abril de 1988, recomana l'ús de l'article davant els noms que designen les comarques del Principat, llevat d'Osona, tot i que no condemna l'omissió de l'article davant de comarques com (l') Anoia, (el) Garraf i (la) Terra Alta.

Exemples:

Alt Camp, carrer de l'
Berguedà, carrer del
Gironès, carrer del
Osona, carrer d'

- Els noms de lloc segueixen, en general, els mateixos criteris d'escriptura que els noms de persona. Els topònims que pertanyen a llocs de parla no catalana (exònims) han d'aparèixer en la seva forma tradicional catalana, si en tenen. Solament farem servir la forma catalana dels topònims estrangers quan les adaptacions tinguin una tradició històrica d'ús contrastada en català (i les puguem trobar en les principals obres de consulta en català).

Exemples:

Carrer de Brussel·les
Carrer de Mònaco
Carrer de Terol
Carrer de Vitòria

- Quan els topònims exògens no tenen una forma catalana d'ús històric ben consolidada, conserven la forma original i els articles, si en porten, romanen invariables en majúscula i no es contrauen.

Exemples:

Carrer d'El Escorial
Carrer de Sanlúcar la Mayor

- En els cas dels topònims que provenen de llengües amb altres sistemes alfabètics, caldrà recórrer a les formes adaptades per mitjà de la transcripció a l'alfabet llatí d'acord amb les formes ortogràfiques catalanes, sempre que no hi hagi tradició gràfica en català d'escriure aquell nom.

Exemples:

Avinguda de Rhode

- En els noms de les vies urbanes, les dates (llevat dels anys en les dates completes i dels segles) s'escriuen amb lletres.

Exemple hipotètic:

Carrer de l'Onze de Setembre

(¹) (²) Es tracta en l'apartat: d) Criteris metodològics 1. Algunes qüestions d'estil

b) Criteris per a l'ordenació de llistes de topònims

- L'ordre alfabètic en català és el següent:
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z

- La /·/ i els dígrafs catalans //, ny i rr són considerats seqüències de dues lletres. En el cas de dos mots que només es distingeixen perquè l'un du // i l'altre, /·/, es posa primer el que du //.
- La ç es considera a l'efecte de classificació com una c. En el cas de dos mots que només es distingeixen perquè l'un du c i l'altre, ç, es posa primer el que du c.
- Per a l'ordenació alfabètica de sèries amb sintagmes se seguirà el model discontinu, que té en compte, en primer lloc, el primer component del sintagma, després, el mot ple o el nexa que apareix en segon lloc, i així successivament. Els espais en blanc precedeixen els signes no alfabètics i els signes no alfabètics precedeixen els caràcters alfabètics.

Exemples:

Punta de Llevant, carrer de la
 Punta de Ponent, carrer de la
 Punta de la Ferrera, carrer de la
 Punta de la Figuera, carrer de la
 Punta de la Trona, carrer de la
 Punta del Mig, carrer de la
 Punta del Nord, carrer de la
 Punta del Pelegrí, carrer de la
 Punta del Sud, carrer de la
 Punta del Traire, carrer de la
 Punta Falconera, carrer de la

- L'entrada del topònim es fa per la primera paraula no genèrica, és a dir, per la primera paraula específica.

Exemples:

Alacant, carrer d'
 Frederic Rahola, plaça de
 València, carrer de

- Conseqüentment, l'article no compta en l'ordenació, excepte en els topònims que pertanyen a llocs de parla no catalana (exotopònims).

Avet, carrer de l'
 Garrotxa, carrer de la
 Grecs, carrer dels
 El Escorial, carrer d'

- Hi ha topònims que tenen un mot genèric fossilitzat, que, per tant, s'integra a la part específica.

Exemples:

Cala Jóncols, carrer de la
 Riu Segre, carrer del
 Roca Plana, carrer de la

- Quan hi ha dos topònims idèntics, s'assenyala entre parèntesis l'especificació geogràfica de cadascun i aquesta especificació també compta en l'ordenació alfabètica.

Exemple hipotètic:

Sorra, carrer de la (Mas Boscà)

Sorra, carrer de la (Puig Rom)

- Els ordinals que acompanyen els noms de papes, de sobirans i de prínceps i princeses serveixen per distingir-los i ordenar-los cronològicament. En aquest cas, la xifra romana no es té en compte, és a dir, que es considera com si el nom estigués sol.

Exemples:

Pere III, carrer de

Pere Galès, carrer de

- Els mots que porten guionet es classifiquen com si no en duguessin.

Exemple hipotètic:

Puig Alt, carreró del

Puigmal, carrer del

Puig-reig, carrer del

c) Les abreviatures més freqüents en els noms de les vies urbanes

Avinguda - av.

Baixada - bda.

Barri - b.

Barriada - b.

Cantonada - cant.

Carrer - c., c/

Carreró - cró.

Carretera - ctra.

Districte - distr.

Drecera - drec.

Passatge - ptge.

Passeig - pg.

Plaça - pl.

Polígon - pol.

Pujada - pda.

Rambla - rbla.

Ronda - rda.

Travessera - trav.

Travessia - trv.

Urbanització - urb.

Via - v.

Criteris generals sobre la formació d'abreviatures

- Una abreviatura és un escurçament gràfic d'un mot o d'un sintagma, que es forma suprimint lletres internes o finals i que s'indica amb un punt o una barra. Si s'utilitza la barra inclinada, no es fa servir el punt.

Exemples:

Pl. del Cap Norfeu

C/ dels Pescadors

- Sempre que sigui possible, és preferible emprar el mot sencer. Només s'ha d'utilitzar el mot abreujat quan

sigui estrictament necessari i sempre que no es presti a confusió.

- Les abreviatures s'escriuen sempre en minúscula, llevat que sigui començament de frase (plaques de carrers o adreces d'un sobre).

Exemples:

Av. de Jaume I

Però, en una oració

Ara viu a l'av. de Jaume I.

En són una excepció les formes abreujades de tractament i de designació genèrica de persones que precedeixen els noms propis, que s'escriuen sempre amb la inicial en majúscula.

Exemples:

C/ del Dr. [Ignasi]¹ Barraquer

C/ de Mn. Cinto Verdaguer

- Les abreviatures mantenen els accents que té la paraula sencera.

Exemple:

Cró. del Puig Alt

- Les abreviatures, en general, són invariables. Només tenen plural les que es formen amb la part final del mot sencer.

Exemple:

Ctra. (*carretera*) - ctres. (*carreteres*)

d) Criteris metodològics

1. Algunes qüestions d'estil

1.1. Antropònims (noms de persona)

a) En el cas de personatges coneguts, convindria respectar el seu nom de fonts, ja que prescindir-ne pot causar confusions. A més, s'ha observat que en alguns casos ja se segueix aquest criteri.

Exemple:

Carrer d'Andreu Ferrer

Carrer d'Antoni Canals

Carrer de Bernat Fenollar

Carrer de Joan Maragall

Plaça de Josep Tarradellas

Carrer de Manuel de Falla

Carrer de Miguel de Cervantes
 Carrer de Mossèn Cinto Verdaguer
 Carrer de Prudenci Bertrana
 Carrer de Víctor Català

Es recomana d'introduir el nom de fonts del personatge, en la denominació de noves vies urbanes, atès que un mateix cognom pot pertànyer a dos o més personatges diferents o bé que no se sàpiga si es refereix a un nom comú o a un nom personal.

Exemples:

Carrer d'Aribau	Carrer de Bonaventura Carles Aribau
Carrer de Berruguete	Carrer d'Alonso Berruguete (si és el pintor i escultor) però Carrer de Pedro Berruguete (si és el pintor)
Carrer de Berta	Carrer de Berta (podria referir-se a un nom comú, al nom d'un veïnat, al nom d'una reina...)
Carrer de Colom	Carrer de Cristòfor Colom (carrer de Colom no se sap si indica un nom comú o un nom personal)
Carrer del Doctor Arruga	Carrer del Doctor Hermenegild Arruga
Carrer del Doctor Barraquer	Carrer del Doctor Ignasi Barraquer
Carrer del Doctor Ferran	Carrer del Doctor Jaume Ferran
Carrer del Doctor Fleming	Carrer del Doctor Alexander Fleming
Carrer del Doctor Pi i Sunyer	Carrer del Doctor Jaume Pi i Sunyer
Carrer d'Espronceda	Carrer de José de Espronceda
Carrer de Foix	Carrer de Josep Vicenç Foix (carrer de Foix podria referir-se també a un riu, a un comtat o a un llinatge)
Carrer de Granados	Carrer d'Enric Granados
Carrer de Gravina	Carrer de l'Almirall Federico Carlo Gravina
Carrer de Milà i Fontanals	Carrer de Manuel Milà i Fontanals (si és el filòleg i escriptor) <i>però</i> Carrer de Pau Milà i Fontanals (si és el pintor i teòric de l'art)
Carrer de Palmerola	Carrer de Jaume Palmerola
Carrer del Pare Claret	Carrer del Pare Antoni Maria Claret
Carrer de Pitarra	Carrer de Serafí Pitarra
Carrer de Quevedo	Carrer de Francisco de Quevedo
Carrer de Rahola i Molinas	Carrer de Pere Rahola i Molinas
Carrer de Vicens Vives	Carrer de Jaume Vicens Vives

b) En el cas de personatges locals, convindria respectar el seu nom de fonts, així com els dos cognoms, a fi d'evitar confusions amb persones encara vives.

Exemples:

Carrer de Josep Cervera i Bret
 Carrer de Josep Sabater i Calderó
 Carrer de Joan Badosa i Compte

En els casos en què es desconeix la informació bàsica de la persona a qui es va dedicar el carrer, s'ha d'usar

la forma establerta per tradició.

Exemple:

Carrer d'en Mairó

- c) En el cas que un personatge sigui conegut tradicionalment amb un pseudònim o un sobrenom, convé respectar aquesta forma reconeguda.

Exemples:

Carrer de Rembrandt
Carrer de Serafí Pitarra
Carrer de Masaccio

1.2. Hidrònims (noms de cursos d'aigua)

En el cas dels noms de cursos d'aigua, l'ús del genèric "riu" precedint l'hidrònim és adequat i recomanable per evitar possibles confusions:

Exemples:

Carrer del Riu Tordera (Tordera pot fer referència a un riu o a un municipi.)
Carrer del Riu Daró
Carrer del Riu Besòs

1.3. Topònims (noms de lloc)

En el cas dels noms de lloc, cal escriure la forma oficial completa del topònim i tenir en compte, en cas de dubte, les formes publicades pels diferents organismes competents dels territoris de parla catalana, com el *Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya* i la *Gran Enciclopèdia Catalana*.

Exemple:

Carrer del Puigsacalm
Carrer de les Guílleries
Carrer de la Serra de Collserola
Carrer del Castell de la Trinitat

2. Altres

Per a qualsevol aspecte no recollit en aquest annex, s'utilitzarà la publicació *Criteris per a la toponímia d'àmbit municipal*, editada per la Generalitat de Catalunya i l'Institut d'Estudis Catalans (1a edició: juliol 2006).